

VILNIAUS APSKRITIES ADOMO MICKEVIČIAUS VIEŠOJI BIBLIOTEKA

**VILNIAUS REGIONO MOKYKLŲ BIBLIOTEKININKŲ
PROFESINIO TOBULĖJIMO GALIMYBĖS**

Apklauso analizė

Vyriausioji metodininkė-analitikė Aušra Gudavičiūtė

TURINYS

ĮVADAS.....	3
I. TYRIMO REZULTATŲ ANALIZĖ.....	4
1. Mokyklos bibliotekos misija ir tikslai pagal IFLA gaires.....	4
2. Mokyklos bibliotekos veiklos integravimas į mokyklos ugdymo programą.....	5
3. Mokyklos bibliotekos funkcijos.....	5
4. Kitos mokyklos bibliotekos funkcijos.....	8
5. Pageidaujamos mokyklos bibliotekos funkcijos.....	9
6. Mokyklos bibliotekos darbuotojų skaičius.....	11
7. Mokyklos bibliotekininko teikiamos paslaugos.....	11
8. Kitos mokyklos bibliotekininko teikiamos paslaugos.....	12
9. Bibliotekininko įsitraukimas į mokyklos veiklas.....	13
10. Nepakankamo bibliotekininkų įsitraukimo priežastys.....	14
11. Mokyklos bibliotekos ištekliai.....	15
12. Bibliotekos fondo pildymas.....	16
13. Bibliotekos fondo pildymo būdai.....	17
14. Išlaidos fondo atnaujinimui.....	18
15. Kvalifikacijos kėlimo poreikis.....	19
16. Trūkstamos kompetencijos.....	20
17. Bibliotekos darbo gerinimo būdai.....	21
18. Kiti bibliotekos darbo gerinimo būdai.....	22
IŠVADOS.....	24

IVADAS

Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešoji biblioteka (VAVB), pagal savo įstaigos nuostatus veikdama kaip Vilniaus regiono (Alytaus ir Vilniaus apskričių) teritorijos viešųjų ir mokyklų (išskyrus aukštąsias) bibliotekų veiklos tyrimo, koordinavimo, metodinės pagalbos, bibliotekininkų kvalifikacijos kėlimo centras, atliko Vilniaus regiono mokyklų bibliotekininkų apklausą, kuria siekė išsiaiškinti Vilniaus regione dirbančių mokyklų bibliotekininkų profesinio tobulėjimo galimybes. Apklausą atlikta siekiant kokybiškiau parengti 2023 metų mokymų planą.

Apklausos tikslas – išsiaiškinti Vilniaus regiono mokyklų bibliotekininkų darbo sąlygas, profesinio tobulėjimo poreikius ir galimybes, siekiant, kad 2023 metų mokymų planas kuo geriau atlieptų mokyklų bibliotekininkų profesinio tobulinimosi poreikius.

Apklausos-tyrimo įgyvendintojas – Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešosios bibliotekos Regiono bibliotekų metodikos ir vadybos skyrius. Rengiant anketą, konsultavo VAVB Informacinių išteklių skyriaus vadovė Asta Kazakevičiūtė-Bankauskienė, vyriausioji bibliotekininkė Odeta Maziliauskienė ir Vilniaus Barboros Radvilaitės progimnazijos bibliotekininkė Asta Sabaliauskienė.

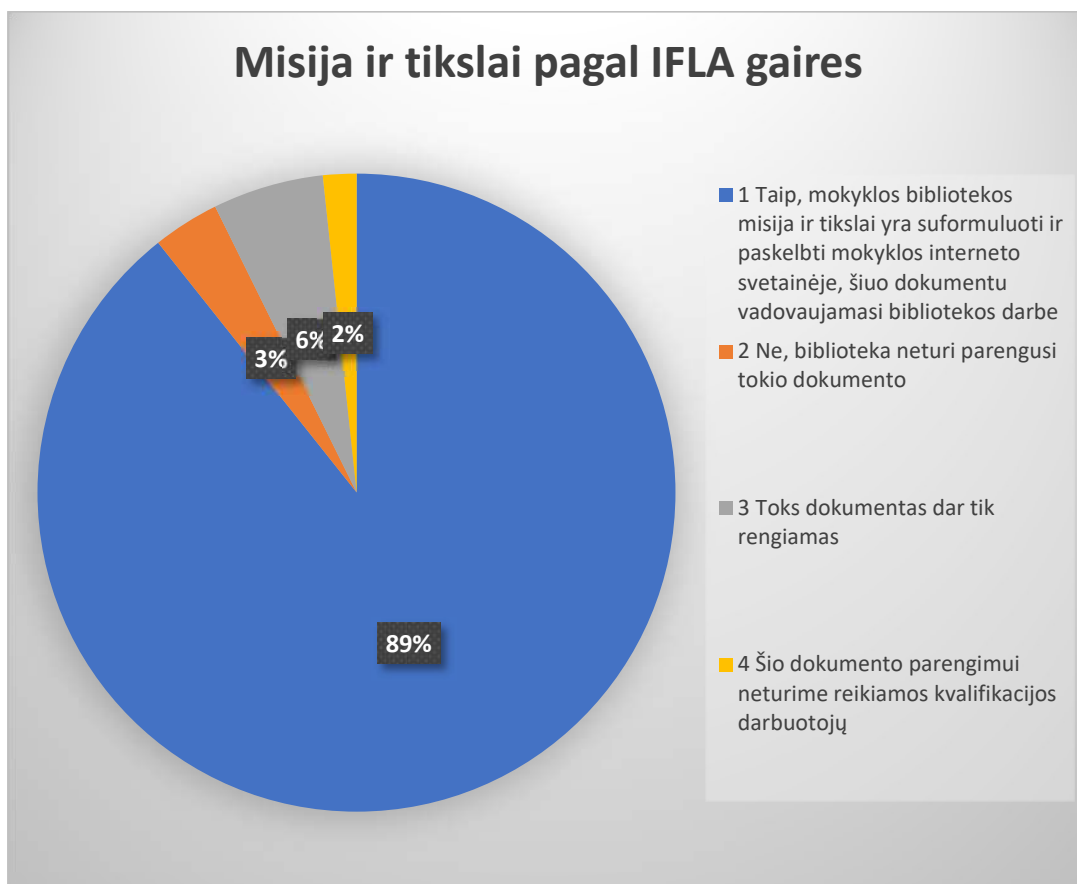
Tyrimo atlikimo laikas – **2022 m. gruodžio 6–20 d.**

Iš viso buvo apklausta **180** Vilniaus regiono mokyklų bibliotekininkų. Pagal 2021 metų statistinius duomenis, Vilniaus apskrityje dirbo 339, Alytaus apskrityje – 53 mokyklų bibliotekininkai, tai iš viso 392 mokyklų bibliotekininkai visame Vilniaus regione. Apklausos dalyviai atrinkti naudojant patogumo atranką, respondentų imties dydis apskaičiuotas pagal formulę $n=1/(\Delta^2 + 1/N)$ (pasirinkus 95 proc. tikimybę bei 0,5 proc. paklaidos tikimybę). Nustatyta minimali 194 respondentų imtis, tačiau kiekybinį kriterijų papildė kokybinis kriterijus – anketoje nemažai atvirojo tipo klausimų, tad dėl atsakymų įvairovės imtis laikoma pakankama.

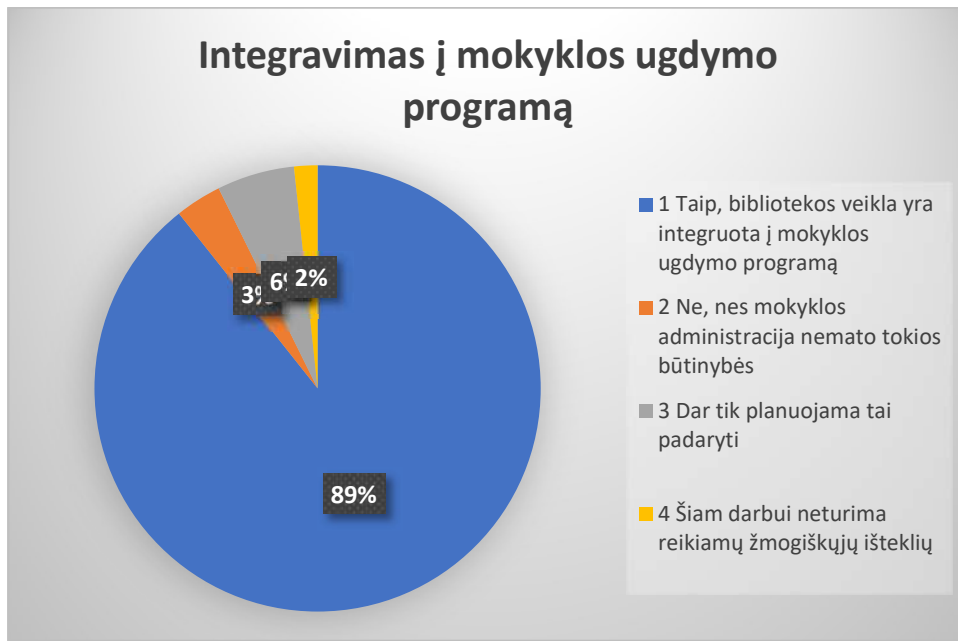
Tyrimo metodas – anketinė apklausa, platinama elektroniniu būdu. Anketoje pateikta 18 klausimų, iš jų 12 – uždarojo tipo ir 6 – atvirojo tipo. Apklausą buvo visiškai anonimiška: nebuvo prašoma atskleisti jokių asmens duomenų.

I. TYRIMO REZULTATŲ ANALIZĖ

1. **Mokyklos bibliotekos misija ir tikslai pagal IFLA gaires.** Į klausimą, ar mokyklos biblioteka, vadovaudamasi IFLA gairėmis mokyklų bibliotekoms ir IFLA/UNESCO bibliotekų manifestu, yra suformulavusi bibliotekos misiją ir tikslus, teigiamai atsakė 71 respondentas, neigiamai – beveik tiek pat, 70 respondentų. 29 respondentai atsakė, kad toks dokumentas dar tik rengiamas, o 11 – kad tokio dokumento parengimui neturima reikiamos kvalifikacijos darbuotojų. Taigi galima teigti, kad **daugiau nei trečdalis apklausoje dalyvavusių bibliotekininkų savo darbe vadovaujasi IFLA gairėse mokyklų bibliotekoms rekomenduojama suformuluoti misija ir tikslais, tačiau daugiau nei pusė apklausoje dalyvavusių bibliotekininkų tokios misijos bei tikslų nėra susiformulavę, o dalis dar tik žengia šia IFLA rekomenduojama kryptimi.**

2. **Mokyklos bibliotekos veiklos integravimas į mokyklos ugdymo programą.** Į klausimą, ar mokyklos bibliotekos veikla, jos teikiamos paslaugos, vykdomos programos yra susietos su mokyklos ugdymo programa, teigiamai atsakė dauguma – 159 (89 proc.) apklausos dalyviai. **Taigi galima teigti, kad didžiosios dalies Vilniaus regiono mokyklų bibliotekų veikla yra susieta su mokyklų ugdymo programa.**

3. **Mokyklos bibliotekos funkcijos.** Atsakydami į klausimą, kokias funkcijas vykdo mokyklos biblioteka, daugiausia respondentų rinkosi tradicines, bazines mokyklos bibliotekos funkcijas: „Aptarnauja mokinius, mokinių tėvus ir mokyklos darbuotojus“ (174 atsakymai), „Komplektuoja, tvarko ir išduoda vadovėlius“ (172 atsakymai), „Analizuoja spaudinių fondą, nustatyta tvarka išima iš fondų ir nurašo pasenusius, susidėvėjusius bei skaitytojų negrąžintus dokumentus“ (166 atsakymai), „Informuoja skaitytojus apie gautas knygas ir teikia jiems reikalingą bibliografinę informaciją“ (166 atsakymai), „Kaupia spaudinių ir kitų dokumentų fondą“ (151 atsakymas). Aktualios ir bibliotekos kaip technines, informacines, ugdymo bei rekreacijos paslaugas teikiančios vietos funkcijos: „Suteikia malonią ir jaukią aplinką mokiniams ir mokyklos darbuotojams pailsėti pertraukų metu ar po pamokų“ (159 atsakymai), „Ugdo mokinių informacinę kultūrą, rengia spaudinių ir elektronines parodas, bibliografines apžvalgas, parenka literatūrą mokyklos renginių organizatoriams“ (154 atsakymai), „Teikia galimybę mokiniams ir mokyklos darbuotojams naudotis kompiuteriais, kopijavimo

aparatais, kita technine bei programine įranga“ (153 atsakymai). Taip pat pažymima ir bendradarbiavimo su kitomis bibliotekomis veikla (138 atsakymai).

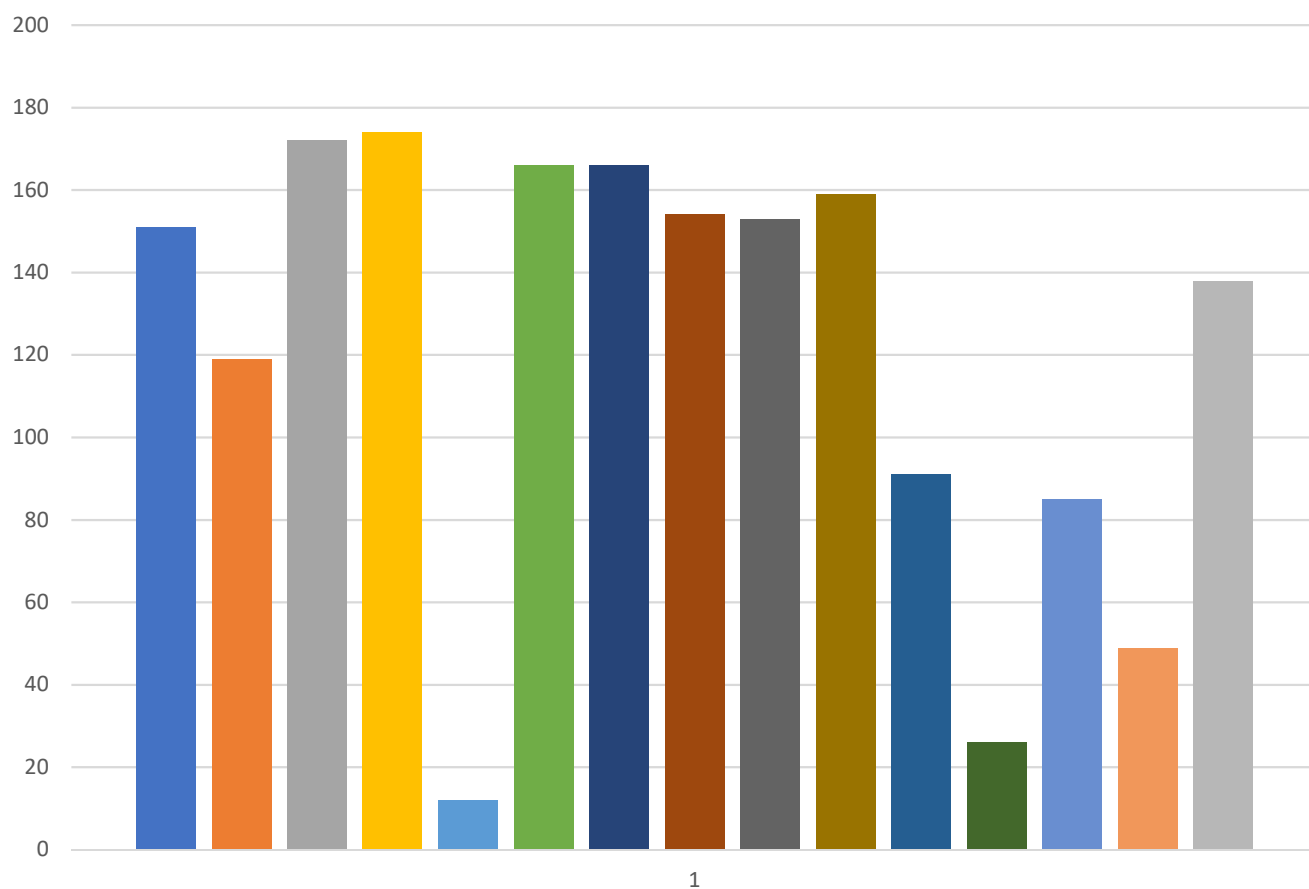
Kiek mažiau atsakymų pažymėta prie tokių funkcijų kaip „Komplektuoja, tvarko, saugo ir skaitytojams pateikia Lietuvoje ir užsienyje leidžiamus dokumentus“ (119 atsakymų) – gal dėl to, kad paminėta „užsienyje“, o gal dėl to, kad, be vadovėlių, mokyklų bibliotekos komplektuoja mažiau dokumentų nei viešosios bibliotekos?

Neaišku, ar dėl (vis dar) negirdėtos sąvokos „medijų ir informacinis raštingumas“, ar išties dėl tokios funkcijos mažesnio paplitimo, bet tik pusė respondentų atsakė, kad mokyklos biblioteka „Konsultuoja mokyklos bendruomenę medijų ir informacinio raštingumo klausimais“ (91 atsakymas). Mažiau nei pusė apklausos dalyvių mano, kad jų biblioteka „Vykdė dinamišką literatūros/skaitymo programą, plečiančią mokymosi pasiekimus, praturtinančią moksleivius“ (85 atsakymai). Dar mažesnė dalis mano, kad jų biblioteka „Skatina tyrinėjimais grįstą mokymąsi“ (tik 49 atsakymai), o užvis mažiausia – kad „Užtikrina mokytojų profesinės kvalifikacijos kėlimą (pvz., skaitymo ir informacinio raštingumo, technologijų taikymo, tiriamųjų ir mokslinių tyrimų procesų srityse)“ (26 atsakymai).

Tik 12 atsakiusiųjų pažymėjo, kad jų mokyklos biblioteka aptarnauja ir miestelio / vietovės gyventojus.

Taigi galima teigti, kad didžiausia dalis atsakiusiųjų mano, jog jų biblioteka vykdo tradicines, bazines mokyklos bibliotekos funkcijas, taip pat teikia techninės prieigos, informacines, informacinės kultūros ugdymo bei rekreacijos paslaugas. Mažiau paplitusios bibliotekos kaip šiuolaikinio žinių ir informacinių kompetencijų ugdymo centro, skaitymo, tyrinėjimų skatinimo erdvės funkcijos.

Bibliotekos funkcijos

■ 1 Kaupia spaudinių ir kitų dokumentų fondą

■ 2 Komplektuoja, tvarko, saugo ir skaitytojams pateikia Lietuvoje ir užsienyje leidžiamus dokumentus

■ 3 Komplektuoja, tvarko ir išduoda vadovėlius

■ 4 Aptarnauja mokinius, mokinių tėvus ir mokyklos darbuotojus

■ 5 Aptarnauja miestelio / vietovės gyventojus

■ 6 Analizuoja spaudinių fondą, nustatyta tvarka išima iš fondų ir nurašo pasenusius, susidėvėjusius bei skaitytojų negrąžintus dokumentus

■ 7 Informuoja skaitytojus apie gautas knygas ir teikia jiems reikalingą bibliografinę informaciją

■ 8 Ugdo mokinių informacinę kultūrą, rengia spaudinių ir elektronines parodas, bibliografines apžvalgas, parenka literatūrą mokyklos renginių organizatoriams

■ 9 Teikia galimybę mokiniams ir mokyklos darbuotojams naudotis kompiuteriais, kopijavimo aparatais, kita technine bei programine įranga

■ 10 Suteikia malonią ir jaukią aplinką mokiniams ir mokyklos darbuotojams pailsėti pertraukų metu ar po pamokų

■ 11 Konsultuoja mokyklos bendruomenę medijų ir informacinio raštingumo klausimais

■ 12 Užtikrina mokytojų profesinės kvalifikacijos kėlimą (pvz., skaitymo ir raštingumo, technologijų taikymo, tiriamųjų ir mokslinių tyrimų procesų srityse)

■ 13 Vykdo dinamišką literatūros/skaitymo programą, plečiančią mokymosi pasiekimus, praturtinančią moksleivius

■ 14 Skatina tyrinėjimais grįstą mokymąsi

4. **Kitos mokyklos bibliotekos funkcijos.** Į neprivalomą atsakyti atvirąjį klausimą „Kokias kitas mokyklos bendruomenei svarbias funkcijas vykdo Jūsų mokyklos biblioteka?“ atsakė pusė visų apklausos dalyvių – 90. Šie atsakymai atskleidžia daug geresnę ir įvairesnę situaciją dalyje mokyklų bibliotekų nei vaizdas, kurį sudarė atsakymai į 3 klausimą. Nemažai apklausos dalyvių paminėjo **edukacines, renginių, parodų organizavimo funkcijas**: „Organizuoja temines valandėles mokiniams ir suaugusiems“, „Nuolat organizuoja įvairias mokinių, mokytojų bei menininkų tautodailininkų parodas, veda naujausios literatūros pristatymus, temines popietes, literatūrinius skaitymus, rengia įvairius scenarijus, organizuoja edukacines, netradicines pamokas, viktorinas, protmūšius“, „Rengia susitikimus su rašytojais, rengia kūrybines dirbtuves, akcijas“. Edukacinio tipo paslaugas (edukacijas, renginius, parodas, mokyklos kultūrinio gyvenimo puoselėjimą, skaitymo skatinimą, kūrybingumo lavinimą ir kt.) paminėjo **53 iš 90** į šį klausimą atsakiusių apklausos dalyvių. Vienas respondentas netgi apibendrino: „Biblioteka yra centrinė mokyklos kultūrinio gyvenimo ašis.“ Greta edukacijų vedimo, keli bibliotekininkai pažymėjo ir edukacinės veiklos koordinavimą („Bibliotekos vedėja – „Kultūros paso koordinatore“).

Kita apklausos atsakymuose išryškėjusi mokyklos bibliotekos veikla – **integruotų arba atvirųjų pamokų rengimas drauge su mokytojais, mokytojų pavadavimas, kitokia pagalba mokytojui ugdymo tikslais** („Vykdo (...) integruotas pamokas su pradinių klasių mokytojais ir 5–8 klasių lituanistėmis, joms pageidaujant. Supažindiname (...) mokinius su programine literatūra (...)“, „Padeda rengti ir vesti netradicines temines tam tikrų dalykų pamokas, viktorinas, skirtas kalbos dienai ir pan.“, „Pagal rekomenduojamą skaityti leidinių sąrašą sudaryta pagalbinė nuorodų rodyklė 1–8 klasių mokiniams, kad nuotolinio ugdymosi metu jie galėtų nemokamai skaityti knygas internete“). Tokią veiklą paminėjo **11 iš 90** į šį klausimą atsakiusių respondentų. Keli respondentai paminėjo, kad biblioteka padeda mokiniams ruošti pamokas, padeda „spec. poreikių turintiems mokiniams mokymosi sunkumuose“, „teikia bendruomenei būtiną pagalbą mokymui(si)“. Biblioteka minima kaip **atvira, saugi ir patraukli erdvė** tiek individualiųjų poreikių turintiems mokiniams, tiek kitiems bendruomenės nariams („Bibliotekoje nuolat lankosi gimnazijos bendruomenės nariai, ypač – gimnazistai. Čia jie ateina pertraukų metu, po pamokų ir per laisvas pamokas. Čia jie rengia projektinius darbus, ruošiasi pamokoms, internete ieško reikalingos informacijos, domisi spauda, žiūri filmus, bendrauja.“), mokyklos bibliotekos erdvė naudojama mokyklos bendruomenės tikslams – pamokoms, olimpiadoms, mokinių veiklai laisvų pamokų metu, netgi užsiėmimams per mokinių atostogas.

Integraciją į mokyklos bendruomenės gyvenimą, tarnavimą mokyklos reikmėms ir bendrą mokyklos tikslų siekimą, pavieniais atvejais netgi pranokstantį įprastas bibliotekininko kompetencijas („prisideda prie žaliosios mokyklos programos“, „konsultuoja mokinius su karjera susijusiais klausimais“, „dalyvavimas brandos egzaminų vykdyme“, „dalyvauja mokyklos komisijose: viešųjų pirkimų, inventorizacijos ir kt.“, „kaupia medžiagą metraščiui“, „maketuoja skelbimus, padėkas“, „kaupia ir archyvuoja mokyklos renginių nuotraukas, administruoja mokyklos socialinį tinklą „Facebook“ ir kitas mokyklos informacines priemones, rengia informacinius pranešimus“, „skatina bendruomeniškumą, siūlydama mokiniams vykdyti socialinę-pilietinę veiklą bibliotekoje, bendradarbiauja su metodinėmis grupėmis (aptariant vadovėlių poreikius, rengiant bendras veiklas“) pabrėžė **69 iš 90** į šį klausimą atsakiusiųjų.

Taigi apklausos dalyviai įvardijo tokias kitas svarbias bibliotekos funkcijas: **edukacines, renginių, parodų organizavimą, integruotų arba atvirųjų pamokų rengimą drauge su mokytojais, mokytojų pavadavimą, kitokią pagalbą mokytojui ugdymo tikslais, įsitraukimą į mokyklos bendruomenės gyvenimą, tarnavimą mokyklos reikmėms ir bendrą mokyklos tikslų siekimą**. Biblioteka minima kaip **atvira, saugi ir patraukli erdvė** tiek individualiųjų poreikių turintiems mokiniams, tiek kitiems bendruomenės nariams, naudojama mokyklos bendruomenės tikslams.

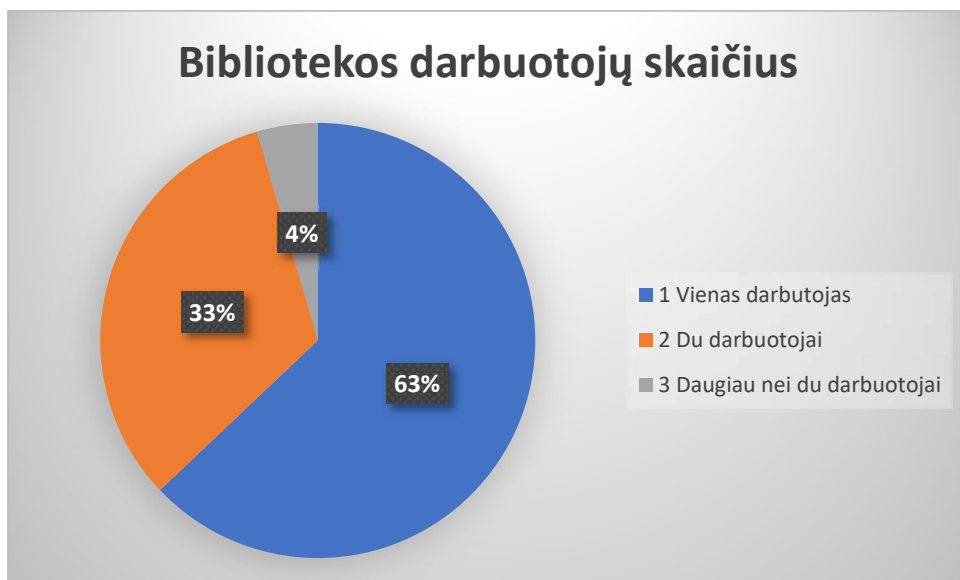
5. **Pageidaujamos mokyklos bibliotekos funkcijos**. Į privalomą atsakyti atvirąjį klausimą „Kokias funkcijas turėtų vykdyti / pageidautumėte, kad vykdytų Jūsų mokyklos biblioteka?“, dalis respondentų atsakė „Neturiu nuomonės“, „Neturiu pasiūlymų“ arba padėjo brūkšnį (**38 atsakymai**), dar didesnė dalis atsakė, kad **mokyklos bibliotekai funkcijų pakanka arba net yra per daug**, jų galėtų būti mažiau („Pageidautume, kad nereikėtų dirbti bibliotekai nepriklausančių darbų“, „Norėtusi mažiau „popierinio“ darbo! Kiekvieną mėnesį turime pateikti arba atsiskaityti. Metinės bei pusmečių ataskaitos, veiklos planai. Misijų, vizijų dokumentai - kas visa tai skaito?? Tai atima laiką, kurį galėtume skirti kiekvienam atėjusiam į biblioteką knygos.“, „Galėtų būti mažiau funkcijų (mažinamas darbuotojų skaičius), jos būtų susijusios tiesiogiai su bibliotekos veikla“ (**50 atsakymų**).

Dalis respondentų į šį klausimą atsakė abstrakčiai: „Biblioteka, veikdama kaip informacinis centras, turi būti besimokančiajam patraukli ir jos mokymosi aplinka, ir būtų realizuojami šiuolaikinio ugdymo reikalavimai.“, „Aptarnauti, kad mokinys gautų iš

bibliotekos naudos“, „Padėti mokiniams tapti visą gyvenimą besimokančiais asmenimis“, „Siekama, kad ji visapusiškai tenkintų gimnazijos bendruomenės narių informacinius poreikius, savo fondais ir veikla dalyvautų ugdymo procese, sudarydama sąlygas asmenybei savarankiškai tobulėti.“ ir pan.

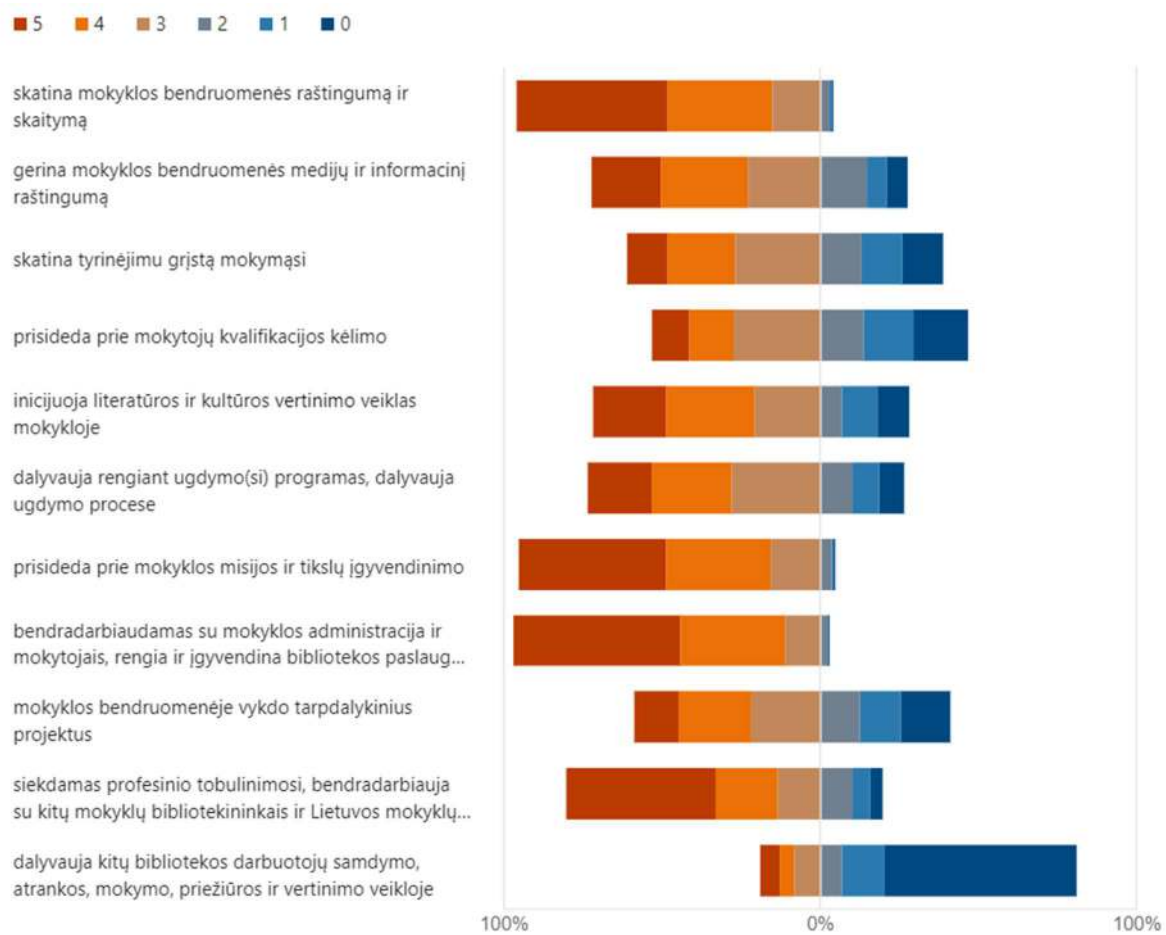
Iš konkrečių pasiūlymų verta paminėti šias pageidaujamas bibliotekos funkcijas: **rekreacinę, laisvalaikio praleidimo** („suteikti poilsio zonas mokiniams“, „Biblioteka atsipalaidavimo, laisvalaikio centras“, „popamokinė veikla“), **psichikos sveikatos gerinimo** („streso valdymas“), **bendravimo kultūros puoselėjimo** („bendravimo tarp vartotojų plėtra, bendravimo kultūros puoselėjimas“), **skaitymo skatinimo, bendro kultūrinio švietimo** („Norėtume daugiau vaikus motyvuoti skaityti, nes skaitymo rodikliai krenta.“, „Skatinti skaitymą. Organizuoti veiklą, skatinančią kultūrinį ir socialinį sąmoningumą.“), **edukacinę, renginių organizavimo** („Edukacinių, tarpdalykinių renginių organizavimas“), **bendradarbiavimo** („Bendradarbiavimo su vietos bendruomene“, „Daugiau bendradarbiauti su viešosiomis ir kitomis mokyklų bibliotekomis (kartu vykdyti veiklas“, „Lanksčiau bendradarbiauti su kitomis bibliotekomis, organizuoti bendras veiklas“), **didesnio įsitraukimo į mokyklos procesus** („Bendrus renginius su pedagogais“, „Bendradarbiavimas su kolegomis“, „Glaudesnis, labiau integruotas darbas su mokyklos mokytojais ir mokiniais“, „Mokyklos muziejaus ir metraštininko funkcijas“), **informacinio raštingumo ugdymo** („Mokyklos biblioteka turi tapti virtualia biblioteka, o mokyklos bibliotekininkai turi žinoti visą bazinę informaciją ir pritaikyti ją konkrečiam vartotojui.“, „Mokinių, mokytojų, administracijos informacinio raštingumo ugdymas“, „išmokyti mokinius susiorientuoti informacijos gausoje, savarankiškai ieškoti, rasti, įvertinti“). Keli apklausos dalyviai paminėjo **tinkamų bibliotekos erdvių svarbą** („Norėtusi, kad mokyklos bibliotekos erdvės būtų labiau pritaikytos renginiams vesti, būtų atskira bendravimo erdvė ir kitos erdvės pagal skaitytojų pageidavimus (tylos, ramaus skaitymo, žaidimų). Dėl bibliotekos erdvių nepakankamo pritaikymo, daugelis bibliotekos vykdomų veiklų vyksta klasėse“, „Yra poreikis tyliosios skaityklos. Mažos patalpos negali patenkinti lankytojų poreikio.“), **fondo ir kitų išteklių pildymo poreikį** („Turėtų audioknygų fondą ir priemones“, „savo nuožiūra pirkti grožinę literatūrą“, „Vaikai daugiau skaitytų, jei būtų daugiau naujų knygų, jie senų visiškai neskaito.“), **elektroninių išteklių ir elektroninės prieigos plėtros tendenciją** („Galutinai pereiti į virtualią erdvę: vartotojams suteikti galimybę užsisakyti leidinius el. būdu“, „teiktų prieigą prie bibliotekos elektroninio katalogo“).

6. **Mokyklos bibliotekos darbuotojų skaičius.** Į klausimą, kiek darbuotojų dirba mokyklos bibliotekoje, 112 arba 63 proc. respondentų atsakė, kad dirba 1 darbuotojas, 58 arba 33 proc. respondentų atsakė, kad dirba du darbuotojai, ir tik 8 arba 4 proc. atsakė, kad dirba daugiau nei du darbuotojai.

7. **Mokyklos bibliotekininko teikiamos paslaugos.** Paprašius nuo 5 iki 0 įvertinti teiginius apie mokyklos bibliotekininko teikiamas paslaugas (5 – teiginys labai tinka, 0 – teiginys visai netinka), daugiausia bibliotekininkų (52,8 proc.) aukščiausiu balu 5 įvertino teiginį „bendradarbiaudamas su mokyklos administracija, rengia ir įgyvendina bibliotekos paslaugas ir programas“, kiek mažiau – 47,8 proc. respondentų aukščiausiu balu įvertino teiginį „skatina mokyklos bendruomenės raštingumą ir skaitymą“, dar kiek mažiau – 47,2 proc. respondentų aukščiausiu balu įvertino teiginį „siekdamas profesinio tobulinimosi, bendradarbiauja su kitų mokyklų bibliotekininkais ir Lietuvos mokyklų bibliotekų darbuotojų asociacija“.

Žemiausiu balu 0 daugiausia bibliotekininkų (60,7 proc.) įvertino teiginį „dalyvauja kitų bibliotekos darbuotojų samdymo, atrankos, mokymo, priežiūros ir vertinimo veikloje“, gerokai mažiau – 17,4 proc. respondentų žemiausiu balu 0 įvertino teiginį „prisideda prie mokytojų kvalifikacijos kėlimo“.

8. **Kitos mokyklos bibliotekininko teikiamos paslaugos.** Į neprivalomą atsakyti atvirąjį klausimą „Nurodykite, kokias dar mokyklos bendruomenei svarbias paslaugas teikiate kaip mokyklos bibliotekininkas (-ė)?“ atsakė kiek daugiau nei pusė (86) visų apklausos dalyvių. Bibliotekininkų išvardytas paslaugas galima suskirstyti į kelias grupes: **pagalba naudojantis bibliotekos technine įranga** (skenavimas, kopijavimas, laminavimas, įrišimas), **vaikų popamokinės veiklos organizavimas**, **mokyklos ir bibliotekos socialinių tinklų (FB) administravimas**, **filmavimas ir fotografavimas**, **projektų vykdymas**, **edukacinė, klubinė veikla**, **neformalusis ugdymas**, **renginių, parodų organizavimas ir jų sklaida**, **bendradarbiavimas su leidyklomis**, **meninė-kūrybinė veikla**, **„psichologo“ paslaugos (išklausymas)**, **pagalba specialiuju poreikių mokiniams**, **dalyvavimas įvairiose akcijose**, **informacijos apie profesijų pasirinkimą**, **karjeros galimybes teikimas**, **„Kultūros paso“ veiklos koordinavimas**, **mokytojų pavadavimas**, **darbas su vadovėliais (komplektavimas, nurašymas, išdavimas, surinkimas, darbas su skolininkais)**, **įsitraukimas į formaliojo ugdymo ir egzaminavimo veiklas**, **bendradarbiavimas su mokytojais**

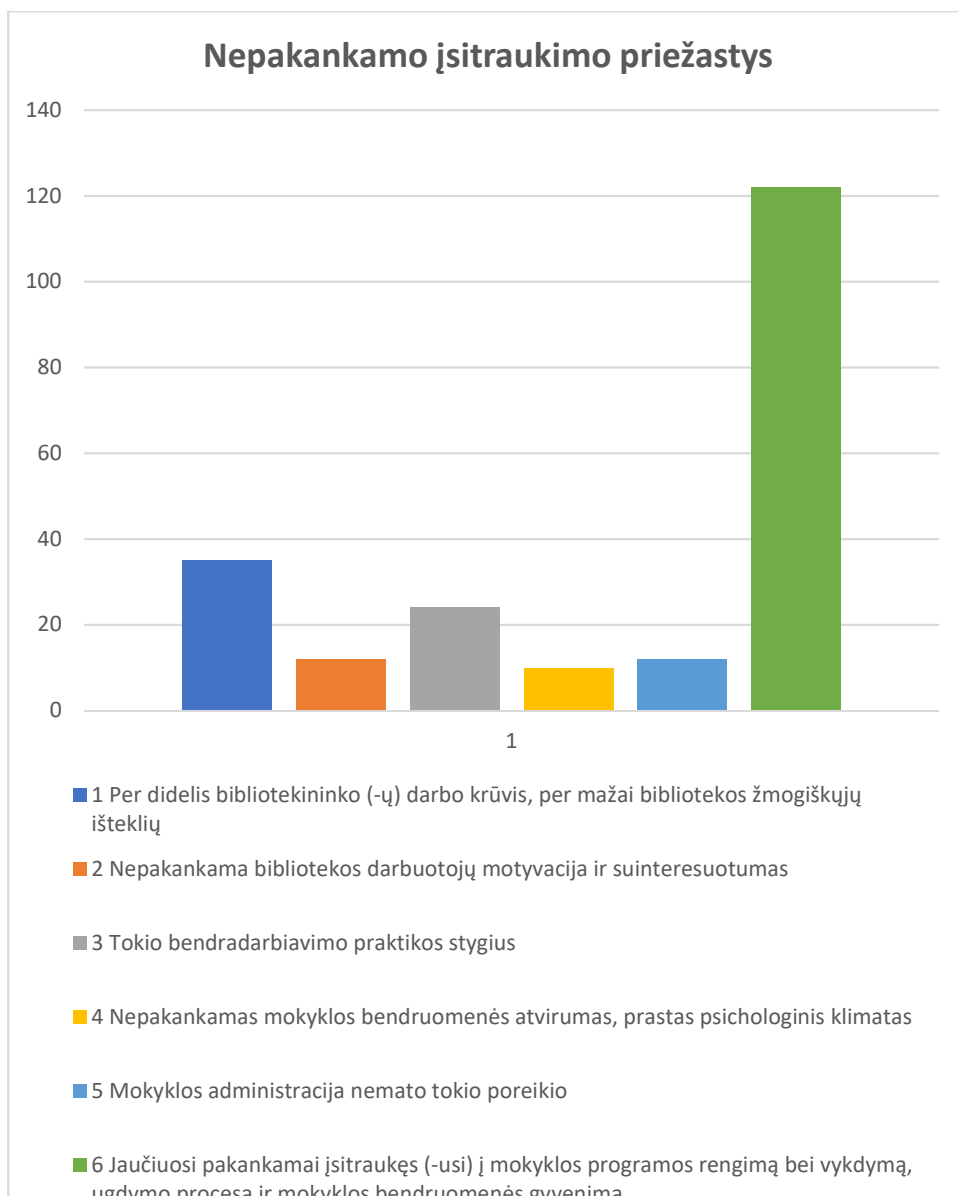
bei metodinėmis grupėmis, gerinant ugdymo procesą, ir, žinoma, visiems bibliotekininkams įprastas informacijos teikimas, konsultavimas apie leidinius, interneto prieigos teikimas, skaitymo ir informacinių išteklių propagavimas. Atsakymai atskleidžia gana skirtingą mokyklos bibliotekininkų situaciją: nuo **bibliotekininko-techninio pagalbinio darbuotojo** („Darome kopijas, reikalingas ugdymo veikloje. Vieno mokyklos bibliotekininko tai yra pagrindinė veikla, kartais per mėnesį padaroma daugiau nei 30 000 kopijų.“ iki **bibliotekininko-svarbaus mokyklos bendruomenės nario** („Mokyklos bibliotekininkė yra svarbi grandis tarp mokinio ir mokytojo ugdymo procese.“). Ne vieno respondento pabrėžiamas mokyklos bibliotekininko veiklos srities platumas: *„Visas, kurios apima bibliotekos komplektavimą, aptarnavimą, kultūrinį mokyklos gyvenimą, integruotą ugdymą. Mokyklų bibliotekos nuo viešųjų bibliotekų skiriasi tuo, kad du mokyklos bibliotekininkai vykdo viską. Mokyklos bibliotekose nėra skyrių – komplektavimo, aptarnavimo, renginių rengimo ar ryšių su visuomene. Labai svarbus darbo baras (nuolat besikeičiant mokymo programoms) – vadovėlių komplektavimas, nurašymas, išdavimas, surinkimas, darbas su skolininkais.“*

Atsakymai parodo itin platų mokyklos bibliotekininko veiklos diapazoną ir šio specialisto universalumą bei būtinybę prisitaikyti prie mokyklos situacijos, atliepti mokyklos bendruomenės poreikius.

9. **Bibliotekininko įsitraukimas į mokyklos veiklas.** Į klausimą „Ar jaučiatės pakankamai įsitraukęs į mokyklos bendruomenės veiklas, mokyklai ir bibliotekai svarbių sprendimų priėmimą?“ teigiamai atsakė 135 arba 76 proc. apklausos dalyvių, neigiamai – tik 8 arba 4 proc. apklausos dalyvių, „negaliu atsakyti“ – 35 arba 20 proc. apklausos dalyvių. Taigi galima teigti, kad **didesnioji dalis, du trečdaliai mokyklos bibliotekininkų jaučiasi pakankamai įsitraukę į savo mokyklos gyvenimą ir sprendimų priėmimą, tačiau ketvirtadalis apklaustųjų vis dėlto nesijaučia įsitraukę arba dėl kokių nors priežasčių negali atsakyti teigiamai.**

10. **Nepakankamo bibliotekininkų įsitraukimo priežastys.** Pasiteiravus „Kas lemia nepakankamą Jūsų kaip mokyklos bibliotekininko įsitraukimą į mokyklos programos rengimą bei vykdymą, ugdymo procesą ir mokyklos bendruomenės gyvenimą?“, daugiau nei pusė apklaustųjų atsakė, kad jaučiasi pakankamai įsitraukę – 122 arba 57 proc. Vis dėlto likusi dalis nurodė nepakankamos bibliotekininko integracijos į mokyklos procesus priežastis: per didelį bibliotekininko darbo krūvį, per mažai bibliotekos žmogiškųjų išteklių (35 arba 16 proc.), tokio bendradarbiavimo praktikos stygių (24 arba 11 proc.). Mažiausiai bibliotekininkų pažymėjo tokias priežastis kaip „Nepakankama bibliotekos darbuotojų motyvacija ir suinteresuotumas“ (12 arba 6 proc.), „Mokyklos administracija nemato tokio poreikio“ (12 arba 6 proc.) ir „Nepakankamas mokyklos bendruomenės atvirumas, prastas psichologinis klimatas“ (10 arba 5 proc.). Tampa akivaizdu, kad, **bibliotekininkų vertinimu, svarbiausia nepakankamos integracijos priežastis yra per didelis bibliotekininko darbo krūvis ir per mažai bibliotekos žmogiškųjų išteklių.**

11. Mokyklos bibliotekos ištekliai. Pasiteiravus apie bibliotekos turimus išteklius (patalpas, fondą, techninę ir programinę įrangą, baldus, kitas priemones), tik mažiau nei pusė bibliotekininkų atsakė, kad siekiant profesionaliai ir kokybiškai dirbti ištekliai „yra pakankami“ – 80 arba 45 proc. Nors ištekliai nėra pakankami, bet drauge su mokyklos administracija nuolat ieškoma būdų atnaujinti bei papildyti išteklius – taip pažymėjo 56 arba 31 proc. respondentų. Kad ištekliai yra iš dalies pakankami: įmanoma dirbti, bet ne tobulėti, atsakė 35 arba 20 proc. apklaustųjų. Bloga situacija tik 7 arba 4 proc. respondentų akimis: ištekliai nėra pakankamai ir situacija seniai nesikeičia.

Taigi galima teigti, kad turimi bibliotekos ištekliai tenkina beveik pusę apklausos dalyvių, iš dalies tenkina penktadalį respondentų, o trečdalis situaciją mato gana optimistiškai: nors ištekliai nėra pakankami, bet situaciją siekiama gerinti.

12. **Bibliotekos fondo pildymas.** Atsakydami į klausimą „Kaip Jūsų mokyklos biblioteka pildo ir atnaujina grožinės, dalykinės literatūros (ne vadovėlių) ir periodikos fondą?“ (galima pažymėti kelis variantus), bibliotekininkai daugiausia rinkosi atsakymus „Gauna dovanų ar kaip paramą“ (155 atsakymai arba 35 proc.), „Įsigyja už lėšas, specialiai tam paskirtas iš mokyklos biudžeto (mokinio krepšelį ir kt.)“ (142 arba 33 proc.) ir „Gauna iš skaitytojų vietoje prarastų dokumentų“ (106 arba 24 proc.). Kad pildydama fondą biblioteka mainosi dokumentais su kitomis bibliotekomis, pažymėjo tik 14 arba 3 proc., „kitais būdais“ – 23 arba 5 proc. Taigi galima teigti, kad tarpbibliotekiniai mainai nėra populiarius mokyklų bibliotekų fondo atnaujinimo būdas.

13. **Bibliotekos fondo pildymo būdai.** Į neprivalomą atsakyti klausimą „Nurodykite, kokiais kitais būdais Jūsų mokyklos biblioteka pildo ir atnaujina grožinės, dalykinės literatūros (ne vadovėlių) ir periodikos fondą?“ pasirinko atsakyti daugiau nei trečdalis, 72, apklausos dalyviai. Vis dėlto atsakydami jie daugiausia minėjo tuos pačius fondo pildymo šaltinius kaip ir 12 klausime nurodytieji: **dovanas, akcijas** („Vaikai dovanoja savo perskaitytas knygeles. Kalėdinės dovanojimo akcijos, miestelio bendruomenė dovanoja vaikiškas knygeles.“), **paramą** („dovanoja (...) labdaros paramos fondas „Švieskime vaikus“, „Derasi su leidyklomis, kad remtų biblioteką po didelių užsakymų.“), **tarpbibliotekinius ir gyventojų mainus** („Iš rajono viešosios bibliotekos komplektavimo skyriaus“, „Yra įrengta lauko bibliotekėlė, kur vietos gyventojai ir mokiniai gali keistis knygomis.“, „keičiant dovanotas neaktualias progimnazijai knygas skaitytų knygų parduotuvėse, internetu“).

Paminėtas ir naujas fondo pildymo šaltinis: iš **projektinių lėšų** perkamos knygos (7 atsakymai), taip pat paminėta dar viena fondo pagausėjimo priežastis: mokyklos prijungimas, kurios bibliotekos fondas buvo perimtas. Dar vienas šaltinis: **savivaldos institucijos** („Periodiką gauname centralizuotai, ją paskiria savivaldybė“), taip pat minimi **aukštųjų mokyklų** skiriami leidiniai. Vis dėlto pažymima, kad iš savivaldos

institucijų gaunamų knygų nėra daug ir „jos dažnai neatitinka mokyklos profilio“. Ne vienas apklausos dalyvis nurodo, kad **grožinei ir dalykinei literatūrai lėšų trūksta** („Mokymo lėšos orientuotos į kitus dalykus (vadovėliai, baldai, įranga), literatūrai nelieka. Šiais metais gavome 100 Eur 500 skaitytojų.“, „Dalykinės literatūros visai neatnaujiname, neužtenka lėšų“, „Mokyklų bibliotekoms turėtų būti skiriamos nors nedidelės lėšos, tarkime, Metų knygos rinkimuose laimėjusioms knygoms įsigyti, programinės grožinės literatūros fondo atnaujinimui.“).

14. **Išlaidos fondo atnaujinimui.** Atsakydami į klausimą „Kiek Jūsų mokykla per metus išleidžia grožinės, dalykinės literatūros (ne vadovėlių) ir periodikos fondo atnaujinimui?“, daugiausia bibliotekininkų pasirinko atsakymą „Iki 500 eurų“ (47 arba 27 proc.), panašiai tiek pat – atsakymą „Iki 200 eurų“ (45 arba 25 proc.).

Kitus atsakymo variantus pažymėjo mažesnės apylygės respondentų dalys: „Daugiau nei 1000 eurų“ – 25 arba 14 proc., „Iki 1000 eurų“ – 22 arba 12 proc., „Šio fondo pildymui neturime lėšų“ – 20 arba 11 proc. Kad apie fondui pildyti skiriamas lėšas neturi žinių, atsakė 19 arba 11 proc. bibliotekininkų.

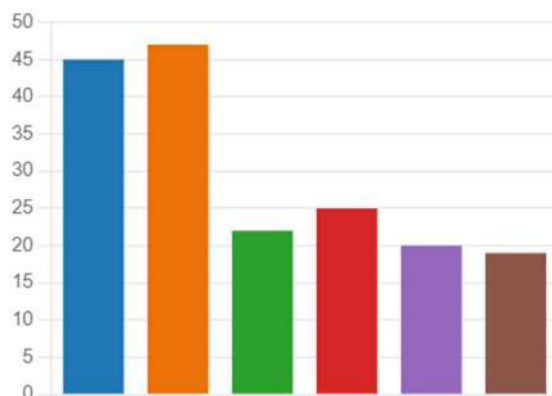
Taigi galima teigti, kad **kiek daugiau nei pusės apklausoje dalyvavusių bibliotekininkų žiniomis, mokyklos bibliotekos grožinės, dalykinės literatūros (ne vadovėlių) ir periodikos fondo atnaujinimui išleidžiama iki 500 eurų.** Apie dešimtadalis apklausos dalyvių nurodė šio fondo pildymui iš viso neturintys lėšų.

14. Kiek Jūsų mokykla per metus išleidžia grožinės, dalykinės literatūros (ne vadovėlių) ir periodikos fondo atnaujinimui?

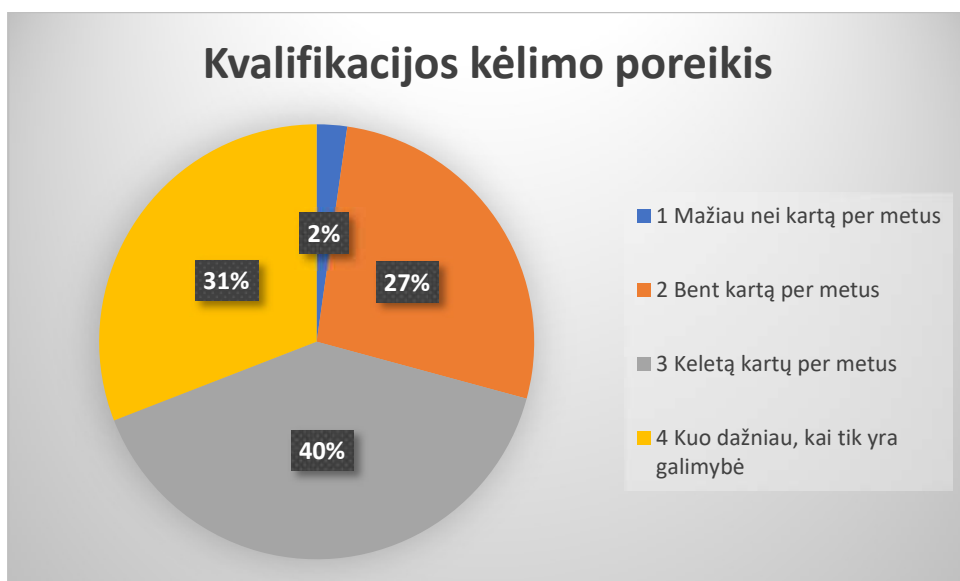
[More Details](#)

[Insights](#)

● Iki 200 eurų	45
● Iki 500 eurų	47
● Iki 1000 eurų	22
● Daugiau nei 1000 eurų	25
● Šio fondo pildymui neturime lėšų	20
● Neturiu žinių	19

15. **Kvalifikacijos kėlimo poreikis.** Atsakydami į klausimą „Kaip dažnai pageidautumėte kelti kvalifikaciją, dalyvaudami mokymuose, kursuose ir pan. kvalifikacijos kėlimo renginiuose?“, daugiausia apklausos dalyvių nurodė, kad norėtų kelti kvalifikaciją **keletą kartų per metus** – 71 arba 40 proc., kiek mažiau respondentų norėtų kelti kvalifikaciją **kuo dažniau, kai tik yra galimybė** – 55 arba 31 proc., o **bent kartą per metus** – 48 arba 27 proc. Mažiau nei kartą per metus kelti kvalifikaciją norėtų tik 4 respondentai.

16. **Trūkstamos kompetencijos.** Atsakymus į privalomą atvirąjį klausimą „Nurodykite, kokių kompetencijų trūksta jums kaip mokyklos bibliotekininkui?“ galima suskirstyti į kelias grupes. Pirmoji grupė – teigiančių, kad **kompetencijų turi pakankamai** (29 atsakymai). Iš kai kurių atsakymų jaučiamas pasitikėjimas ir pasididžiavimas turimomis kompetencijomis: „Netrūksta, nuolat stengiuosi mokytis ir kelti kvalifikaciją, domėtis naujovėmis ir tobulėti“, „Pakanka, esu profesionali bibliotekininkė, labai mėgstu savo darbą ir vaikus“, „Netrūksta, esu specialistė su aukštu bibliotekiniu išsilavinimu“. Vienas apklausos dalyvis (-ė) išreiškė nusivylimą, kad netgi už turimas kompetencijas nėra vertinama (-as): „Niekam kompetencijos nereikalingos. Toks požiūris labai žlugdo. Čia bibliotekininkas prilyginamas pagal pareigybinį lygį ūkvedžiui, buhalterei.“

Kita dalis bibliotekininkų atsakė „Neturiu nuomonės“, „Nežinau“ ar padėjo brūkšnį (30 atsakymų). Viena iš nurodytų tokio atsakymo priežasčių – respondentas neseniai pradėjo dirbti bibliotekoje ir nežino, kokių kompetencijų jam trūksta („Nežinau tiksliai, nes trūksta ir patirties.“).

Dalis atsakymų – pernelyg apibendrinti, neinformatyvūs: „Reikia tobulinti visada kaip bendrąsias, taip ir profesines kompetencijas“, „Niekada nepakenks naujos žinios“, „Mokytis visą gyvenimą yra būtina“ ir pan.

Kai kurie apklausos dalyviai pažymėjo, kad jiems **trūksta bibliotekinio arba jam prilyginamo išsilavinimo** (10 atsakymų) arba darbo bibliotekoje patirties.

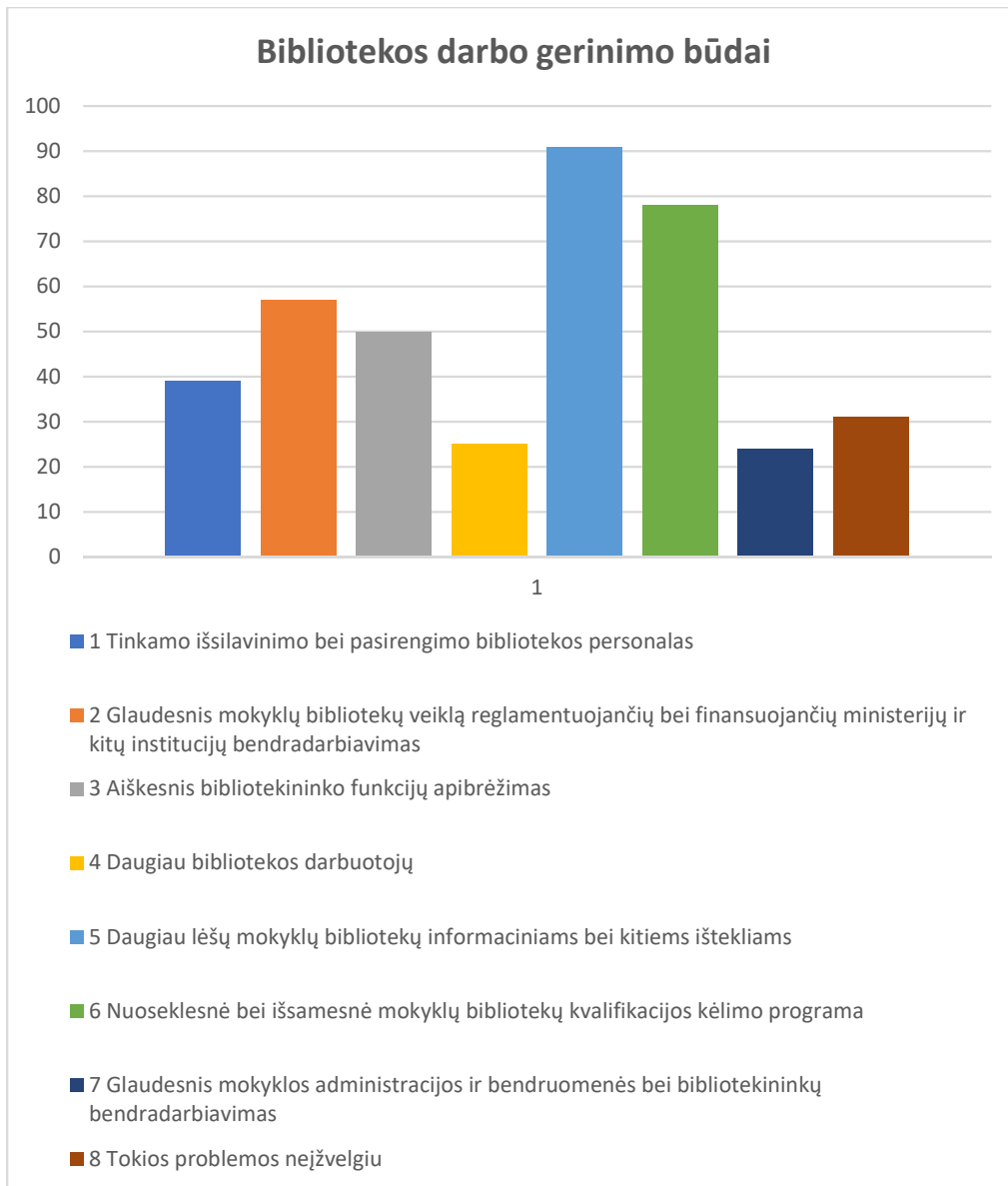
Iš konkrečių nurodytų **trūkstamų kompetencijų** galima išskirti: informacinių technologijų išmanymą, informacinio ir medijų raštingumo kompetencijas bei gebėjimą jas perduoti kitiems, bendravimo su specialiujų poreikių turinčiais mokiniais kompetencijas, psichologijos žinias, renginių organizavimo kompetencijas, žinias apie užsienio bibliotekų veiklą, „Mobis“ ir „Tamo“ sistemų išmanymą, pedagoginius gebėjimus, darbo komandoje įgūdžius, kūrybingumo, laiko planavimo ir valdymo, projektų rengimo, vadybos, skaitymo skatinimo kompetencijas, teisės žinias, dokumentų tvarkymo kompetencijas, informacijos viešinimo ir sklaidos, interneto svetainių kūrimo ir tvarkymo, edukacijų rengimo, darbo specializuotomis kompiuterinėmis programomis (keli respondentai paminėjo grafinio dizaino,

maketavimo programos, „Excel“) kompetencijas, įtraukiojo ugdymo žinias, bibliotekininkystės žinių atnaujinimą ar gilinimą (UDK, fondo apskaita, fondo tvarkymas, dokumentų rūšys, bibliografija, statistikos suvestinės), bendradarbiavimo kompetencijas, neformaliojo švietimo žinias, darbo su įranga (paminėtos išmaniosios lentos) įgūdžius, užsienio kalbų tobulinimą.

17. **Bibliotekos darbo gerinimo būdai.** Atsakydami į klausimą, kas išspręstų mokyklos bibliotekos kokybiško ir profesionalaus darbo bei mokyklos bibliotekininkų kvalifikacijos problemą (buvo galima rinktis kelis variantus), daugiausia bibliotekininkų rinkosi atsakymą „Daugiau lėšų mokyklų bibliotekų informaciniams bei kitiems ištekliams“ – 91 arba 23 proc., kiek mažiau respondentų pažymėjo atsakymą „Nuoseklesnė bei išsamesnė mokyklų bibliotekininkų kvalifikacijos kėlimo programa“ – 78 arba 20 proc., o trečias pagal populiarumą tarp apklausos dalyvių atsakymas – „Glaudesnis mokyklų bibliotekų veiklą reglamentuojančių bei finansuojančių ministerijų ir kitų institucijų bendradarbiavimas“ – 57 arba 14 proc. atsakymų.

Mažiausiai bibliotekininkų pasirinko atsakymą „Glaudesnis mokyklos administracijos ir bendruomenės bei bibliotekininkų bendradarbiavimas“ (24 arba 6 proc. atsakymų).

Taigi galima teigti, kad **didesnioji dalis apklausos dalyvių problemos sprendimo būdą mato ne pačioje mokyklos bibliotekoje ar mokykloje, ne pačių bibliotekininkų kompetencijoje, o išorėje – mokyklos bibliotekų ir bibliotekininkų darbą reglamentuojančioje bei finansuojančioje sistemoje.**

18. **Kiti bibliotekos darbo gerinimo būdai.** Į neprivalomą atsakyti atvirąjį klausimą „Nurodykite, kokios kitos priemonės išspręstų Jūsų mokyklos bibliotekos kokybiško bei profesionalaus darbo problemą, jeigu tokią išvelgiate?“ atsakė trečdalis (64) apklausos dalyvių. Atmetus atsakymus „Problemų neįžvelgiu“ ir „Neturiu nuomonės“, atsakymus galima suskirstyti į kelias grupes: 1) pageidaujama **geresnės mokyklos administracijos požiūrio į biblioteką** („Geranoriškesnis administracijos požiūris į mokyklos biblioteką ir joje dirbančius žmones“); 2) **labiau pritaikytos patalpos ir inventoriūs** („didesnės patalpos, nes mokiniai ieško ramesnės vietos pertraukų metu“, „Materialinės bazės atnaujinimas“, „Didesnės patalpos, nauja kompiuterinė įranga“; „Mūsų bibliotekos patalpos yra minimalios (telpa pusė klasės mokinių). Todėl vykdyti

didesnę veiklą tiesiog neįmanoma fiziškai. Tačiau vaikai labai mėgsta lankytis bibliotekoje, daug skaito. Laukiame mokyklos renovacijos, po kurios bus galima vykdyti platesnes veiklas.“, „Pirmiausia norėtusi tinkamų darbui patalpų. Skaityklos sienos – stiklinės pertvaros, kurios ribojasi su Mokytojų kambariu ir koridoriumi. Garso izoliacijos nėra, triukšmas didelis.“); 3) **geriau apibrėžta bibliotekininko pareigybė bei funkcijos** („Jei bibliotekos darbuotojai nebūtų apkraunami techniniu darbu (kopijų darymas)“, „Darbas su vadovėliais – sunkus fizinis, atimantis daug laiko ir jėgų, sveikatos (dirba pagyvenusios moterys) sąnaudų. Pvz., vienai darbuotoja mokslo metų pradžioje reikia išduoti, o pabaigoje surinkti dešimt tūkstančių vadovėlių. (...) Manychiau, kad šį darbą turėtų vykdyti techniniai, ar specialiai tam skirti darbuotojai, kaip, pvz., Vilniaus Vileišio progimnazijoje. Šį laiką galima būtų prasmingai panaudoti kitoms bibliotekos kultūrinėms veikloms, vaikų skaitymo skatinimui, renginiams, o ne darbui su vadovėliais“, „Aiškus pareigų apibrėžtumas, mažiau įvairių papildomų darbų nesusijusių su biblioteka.“, „Mokyklos bibliotekininkai be grožinės literatūros fondo dažniausiai valdo dar ir didžiulį vadovėlių fondą. Tai labai svarbi paslauga mokyklos bendruomenei. Ruošia dokumentus vadovėlių pirkimo konkursams, turi išmanyti viešųjų pirkimų įstatymus, teikia užsakymus, dirba su sąskaitomis faktūromis, turi žinoti buhalterijos niuansus, veda apskaitą, išduoda bei renka ir t. t. Mokyklos bibliotekininkai įtraukiami į ugdymo proceso veiklas. Visa tai turi atlikti vienas ar du darbuotojai. Bibliotekos darbas būtų žymiai kokybiškesnis, jei darbuotojo krūvis būtų mažesnis ir keliami mažesni reikalavimai mokyklų bibliotekininkams.“); 4) **tinkama bibliotekos darbuotojų kvalifikacija, galimybė ją kelti**; 5) **daugiau bibliotekos etatų, žmogiškųjų išteklių** („Reiktų dar vieno darbuotojo.“, „Mokykla dirba per du pastatus (vienas pavadinimas, kitas pastatas už 10 min. pėsčiomis). Viena biblioteka yra dviejų aukštų. Tačiau bibliotekininkai yra tik du. Administracija rašo prašymus, tačiau atsakymas iš steigėjo vienas – maksimaliai 2 bibliotekininkai 1 mokyklai, tad skaityklos veiklos, renginių plėtoti ar tobulinti, didinti jų skaičiaus tiesiog neįmanoma.“); 6) **Geresnis finansavimas** („tikslinės nuolatinės lėšos bibliotekos fondams papildyti“, „didesnis finansavimas grožinei literatūrai įsigyti“); 7) **daugiau elektroninių išteklių, bibliotekinio darbo programų** („Mokyklai trūksta elektroninio katalogo. Administracija šio poreikio neižvelgia. Dalinai trūkumą kompensuoju vesdama išduotis skaitytojams į „Excel“ programą.“, „Elektroninis knygų išdavimas ir surinkimas.“, „Mobis sistemos įsivedimas ir visos bibliotekos IT priemonių atnaujinimas.“); 8) **geresnė atsakingų valstybės institucijų sąveika** („Kultūros,

Švietimo ir sporto ministerijų bei savivaldybės susikalbėjimas. Priklausom dviem ministerijoms, o atrodo, kad nei vienai nerūpim. O savivaldybei visai neegzistuojam“);

9) **didesni atlyginimai** („Įstatymų laikymasis ir bibliotekos darbuotojų nediskriminavimas. Mokyklose dirbantys bibliotekų darbuotojai yra kultūros darbuotojai, todėl jiems ir jų problemoms spręsti mokyklose neskiriama pakankamai dėmesio. Net Vyriausybės dotacijos, skirtos mokyklų bibliotekų darbuotojų atlyginimų didinimui pradingsta savivaldybėje. Atlyginimai keleri metai nei centu nepadidėjo“).

IŠVADOS

1. Daugiau nei trečdalis apklausoje dalyvavusių bibliotekininkų savo darbe vadovaujasi IFLA gairėse mokyklų bibliotekoms rekomenduojama suformuluoti misija ir tikslais, tačiau daugiau nei pusė apklausoje dalyvavusių bibliotekininkų tokios misijos bei tikslų nėra susiformulavę, o dalis dar tik žengia šia IFLA rekomenduojama kryptimi.
2. Didžioji dalis (89 proc.) apklausos dalyvių nurodė, kad jų mokyklų bibliotekų veikla yra susieta su mokyklų ugdymo programa.
3. Didžioji dalis respondentų mano, jog jų biblioteka vykdo tradicines, bazines mokyklos bibliotekos funkcijas, taip pat teikia techninės prieigos, informacinės, informacinės kultūros ugdymo bei rekreacijos paslaugas. Mažiau paplitusios bibliotekos kaip šiuolaikinio žinių ir informacinių kompetencijų ugdymo centro, skaitymo, tyrinėjimų skatinimo erdvės funkcijos.
4. Apklausos dalyviai įvardijo tokias kitas svarbias bibliotekos funkcijas: edukacines, renginių, parodų organizavimą, integruotų arba atvirųjų pamokų rengimą drauge su mokytojais, mokytojų pavadavimą, kitokią pagalbą mokytojui ugdymo tikslais, įsitraukimą į mokyklos bendruomenės gyvenimą, tarnavimą mokyklos reikmėms ir bendrų mokyklos tikslų siekimą. Biblioteka minima kaip atvira, saugi ir patraukli erdvė tiek individualių poreikių turintiems mokiniams, tiek kitiems bendruomenės nariams, naudojama mokyklos bendruomenės tikslams.
5. Nemenka dalis (daugiau nei ketvirtadalis) apklausos dalyvių mano, kad mokyklos bibliotekai funkcijų pakanka arba net yra per daug, jų galėtų būti mažiau. Iš konkrečių pageidaujimų bibliotekos funkcijų įvardytos šios: rekreacinė, laisvalaikio praleidimo, psichikos sveikatos gerinimo, bendravimo kultūros puoselėjimo, skaitymo skatinimo,

bendro kultūrinio švietimo, edukacinė, renginių organizavimo, bendradarbiavimo, didesnio įsitraukimo į mokyklos procesus, informacinio raštingumo ugdymo. Paminėta tinkamų bibliotekos erdvių svarba, fondo ir kitų išteklių pildymo poreikis, elektroninių išteklių ir elektroninės prieigos plėtros tendencija.

6. Daugiau nei pusėje (63 proc.) apklausoje dalyvavusių mokyklų bibliotekų dirba 1 darbuotojas, trečdalyje bibliotekų dirba du darbuotojai, ir vos 4 proc. bibliotekų dirba daugiau nei du darbuotojai.
7. Paklausti apie bibliotekininkų teikiamas paslaugas, daugiausia respondentų (52,8 proc.) aukščiausiu balu 5 įvertino teiginį „bendradarbiaudamas su mokyklos administracija, rengia ir įgyvendina bibliotekos paslaugas ir programas“, kiek mažiau – 47,8 proc. respondentų aukščiausiu balu įvertino teiginį „skatina mokyklos bendruomenės raštingumą ir skaitymą“, dar kiek mažiau – 47,2 proc. respondentų aukščiausiu balu įvertino teiginį „siekdamas profesinio tobulinimosi, bendradarbiauja su kitų mokyklų bibliotekininkais ir Lietuvos mokyklų bibliotekų darbuotojų asociacija“.
Žemiausiu balu 0 daugiausia bibliotekininkų (60,7 proc.) įvertino teiginį „dalyvauja kitų bibliotekos darbuotojų samdymo, atrankos, mokymo, priežiūros ir vertinimo veikloje“, gerokai mažiau – 17,4 proc. respondentų žemiausiu balu 0 įvertino teiginį „prisideda prie mokytojų kvalifikacijos kėlimo“.
8. Išvardytas mokyklos bibliotekininkų teikiamas paslaugas galima suskirstyti į tokias grupes: pagalba naudojantis bibliotekos technine įranga (skenavimas, kopijavimas, laminavimas, įrišimas), vaikų popamokinės veiklos organizavimas, mokyklos ir bibliotekos socialinių tinklų (FB) administravimas, filmavimas ir fotografavimas, projektų vykdymas, edukacinė, klubinė veikla, neformalusis ugdymas, renginių, parodų organizavimas ir jų sklaida, bendradarbiavimas su leidyklomis, meninė-kūrybinė veikla, „psichologo“ paslaugos (išklausymas), pagalba specialiųjų poreikių mokiniams, dalyvavimas įvairiose akcijose, informacijos apie profesijų pasirinkimą, karjeros galimybes teikimas, „Kultūros paso“ veiklos koordinavimas, mokytojų pavadavimas, darbas su vadovėliais (komplektavimas, nurašymas, išdavimas, surinkimas, darbas su skolininkais), įsitraukimas į formaliojo ugdymo ir egzaminavimo veiklas, bendradarbiavimas su mokytojais bei metodinėmis grupėmis, gerinant ugdymo procesą, ir, žinoma, visiems bibliotekininkams įprastas informacijos teikimas, konsultavimas apie leidinius, interneto prieigos teikimas, skaitymo ir informacinių išteklių propagavimas.

Atsakymai atskleidžia gana skirtingą mokyklos bibliotekininkų situaciją: nuo bibliotekininko-techninio pagalbinio darbuotojo iki bibliotekininko-svarbaus mokyklos bendruomenės nario ir parodo itin platų mokyklos bibliotekininko veiklos diapazoną, šio specialisto universalumą bei būtinybę prisitaikyti prie mokyklos situacijos, atliepti mokyklos bendruomenės poreikius.

9. Didesnioji dalis, du trečdaliai mokyklos bibliotekininkų jaučiasi pakankamai įsitraukę į savo mokyklos gyvenimą ir sprendimų priėmimą, tačiau ketvirtadalis apklaustųjų vis dėlto nesijaučia įsitraukę arba dėl kokių nors priežasčių negali atsakyti teigiamai.
10. Bibliotekininkų vertinimu, svarbiausia nepakankamos integracijos į mokyklos procesus priežastis yra per didelis bibliotekininko darbo krūvis ir per mažai bibliotekos žmogiškųjų išteklių.
11. Turimi bibliotekos ištekliai tenkina beveik pusę apklausos dalyvių, iš dalies tenkina penktadalį respondentų, o trečdalis situaciją mato gana optimistiškai: nors ištekliai nėra pakankami, bet situaciją siekiama gerinti.
12. Populiariausias grožinės ir dalykinės literatūros bei periodikos fondo pildymo būdas – dovanos ir parama (155 atsakymai arba 35 proc.), toliau – įsigijimas už lėšas, specialiai tam paskirtas iš mokyklos biudžeto (142 arba 33 proc.) ir gavimas iš skaitytojų vietoje prarastų dokumentų (106 arba 24 proc.). Tarpbibliotekiniai mainai nėra populiarus mokyklų bibliotekų fondo atnaujinimo būdas (14 arba 3 proc.).
13. Kaip grožinės ir dalykinės literatūros bei periodikos fondo pildymo šaltinius apklausos dalyviai įvardijo: dovanas, akcijas, paramą, tarpbibliotekinius ir gyventojų mainus, projektines lėšas, savivaldos institucijas, aukštųjų mokyklų skiriamus leidinius. Ne vienas apklausos dalyvis nurodė, kad grožinei ir dalykinei literatūrai lėšų trūksta.
14. Kiek daugiau nei pusės apklausoje dalyvavusių bibliotekininkų žiniomis, mokyklos bibliotekos grožinės, dalykinės literatūros (ne vadovėlių) ir periodikos fondo atnaujinimui išleidžiama iki 500 eurų per metus. Apie dešimtadalis apklausos dalyvių nurodė šio fondo pildymui iš viso neturintys lėšų.
15. Daugiausia apklausos dalyvių nurodė, kad norėtų kelti kvalifikaciją keletą kartų per metus – 71 arba 40 proc., kiek mažiau respondentų norėtų kelti kvalifikaciją kuo dažniau, kai tik yra galimybė – 55 arba 31 proc., o bent kartą per metus – 48 arba 27 proc. Mažiau nei kartą per metus kelti kvalifikaciją norėtų tik 4 respondentai.
16. Apie šeštadalis respondentų teigė, kad kompetencijų turi pakankamai (29 atsakymai). Kai kurie apklausos dalyviai pažymėjo, kad jiems trūksta bibliotekinio arba jam prilyginamo išsilavinimo (10 atsakymų) arba darbo bibliotekoje patirties. Iš konkrečių

nurodytų trūkstamų kompetencijų galima išskirti: informacinių technologijų išmanymą, informacinio ir medijų raštingumo kompetencijas bei gebėjimą jas perduoti kitiems, bendravimo su specialiuųjų poreikių turinčiais mokiniais kompetencijas, psichologijos žinias, renginių organizavimo kompetencijas, žinias apie užsienio bibliotekų veiklą, „Mobis“ ir „Tamo“ sistemų išmanymą, pedagoginius gebėjimus, darbo komandoje įgūdžius, kūrybingumo, laiko planavimo ir valdymo, projektų rengimo, vadybos, skaitymo skatinimo kompetencijas, teisės žinias, dokumentų tvarkymo kompetencijas, informacijos viešinimo ir sklaidos, interneto svetainių kūrimo ir tvarkymo, edukacijų rengimo, darbo specializuotomis kompiuterinėmis programomis (keli respondentai paminėjo grafinio dizaino, maketavimo programas, „Excel“) kompetencijas, įtraukiojo ugdymo žinias, bibliotekininkystės žinių atnaujinimą ar gilinimą (UDK, fondo apskaita, fondo tvarkymas, dokumentų rūšys, bibliografija, statistikos suvestinės), bendradarbiavimo kompetencijas, neformaliojo švietimo žinias, darbo su įranga (paminėtos išmaniosios lentos) įgūdžius, užsienio kalbų tobulinimą.

17. Didesnioji dalis apklausos dalyvių profesionalaus bibliotekos darbo problemos sprendimo būdą mato ne pačioje mokyklos bibliotekoje ar mokykloje, ne bibliotekininkų kompetencijos srityje, o išorėje – mokyklos bibliotekų ir bibliotekininkų darbą reglamentuojančioje bei finansuojančioje sistemoje.
18. Iš įvardytų bibliotekos darbo gerinimo būdų galima išskirti šiuos: geresnis mokyklos administracijos požiūris į biblioteką; 2) labiau pritaikytos patalpos ir inventorių; 3) geriau apibrėžta bibliotekininko pareigybė bei funkcijos; 4) tinkama bibliotekos darbuotojų kvalifikacija, galimybė ją kelti; 5) daugiau bibliotekos etatų, žmogiškųjų išteklių; 6) geresnis finansavimas; 7) daugiau elektroninių išteklių, bibliotekinio darbo programų; 8) geresnė atsakingų valstybės institucijų sąveika; 9) didesni atlyginimai.